

ТРИЗУБІК-REVUE HEBDOMADAIRE-TRIDENT UKRAINIENNE

ORGANE DE LA LUTTE POUR L'INDÉPENDANCE DE L'UKRAINE

FONDÉ LE 15 OCTOBRE 1925 PAR SIMON PETLURA

Число 40-41 (690-91) Рік вид. XV. 31 грудня 1939 р. Ціна 2 фр. Prix 2 fr.

Усім землякам там, на Україні.

і тут, в розсіянні сущим —

З ПОВНИМ РОКОМ І РІЗДВОМ

щирий привіт шле

Редакція «ТРИЗУБА»

31 грудня, 1939 року.

Париж. неділя, 31 грудня 1939 року.

Різдво знову... і знову на чужині... яке? чи вже останнє?... Що-року — бо кожного разу, як сідаємо ми за святую вечерю, коли згадуємо тихим словом близьких, померлих і живих, тут і там, думка мимоволі переноситься в далекий рідний край. І разом з тим, вітаючи один одного з святом, складаємо взаємно найкраще побажання, яке собі на чужині можемо висловити — зустріти наступний свят-вечер вдома.

Що-разу прокидається в серці та надія повороту у вільну рідну землю. З особливою силою озивається вона, переймаючи всю істоту нашу, саме цього року.

І як не дивно, а власне той факт, що цими святами до небесної пісні янголів і пастирів, що, пролунавши з Віфлеєму, й досі дзвенить усім християнським світом, домінується, її перемагаючи, пекельний гуркіт гармат та туркотіння аеропланів, власне той факт цю надію нашу підсилює.

Точиться велетенська боротьба збройна, все розростаючися, настагають нові конфлікти і в тих великих змінах, що перекроюють мапу Європи, все виразніше проступає місце України, все ближче підходить час нової визвольної війни...

Коли сьогодні українське питання, — хочать того чи не хочать сучасні володарі світу, — все сильніше вимагає свого вирішення, то це накладає й на нас особливі обов'язки — дбати про те, щоб при тому вирішенні пролунало не лише наше слово, але й заграла свою роллю й наша сила, єдиною волею нації керована.

Єдність волі, об'єднання всіх живих, патріотично настроєних і державно мислячих елементів нації, скоординованість визвольних змагань, єдність чину — перші умовини успіху.

Про те не раз на сторінках «Тризуба» писалося. На жаль, досі всі заклики до об'єднання не давали належних наслідків.

Історичні хиби наші — оте «не в один гуж усі тягнуть», посилені ріжними негативними моментами, показують себе гірше, ніж коли. Видко, нація наша поки-що не досягла ще того ступіня розвитку, на якому всі сини її, ставлячи публічне над приватнім, об'єднують всі свої зусилля в однім стремлінні, в однім чині.

Не хочемо сьогодні на свята наводити тому прикладів, їх багато, вони гіркі й болючі, шкідливі для справи й у всіх перед очима.

Так само не будемо поновляти сьогодні закликів до об'єднання. Коли зняли ми про це річ, то з інших мотивів.

Як що не можемо ми сьогодні досягти національної єдності, брак якої так шкодить справі нашої в очах чужинців, не можемо, бо не доросли ще, — то цілком у нашої можливості, в можливості кожної групи, кожної течії, яка на зовні себе виявляє, утриматися, не зрікаючися своєї лінії — доброї чи лихого — од взаємного поборювання, безкінечної гризні, лайки й обплывування всього інакомислячого.

На час великої війни світової, коли важиться на терезах історії й доля України, спроможімося принаймні на внутрішньо-національне перемир'я!

І саме підчас Різдва — почують нас чи ні — годиться зняти голос за внутрішній мир.

П І Д О Д Н И М П Р А П О Р О М

1. Підстава порозуміння.

Про об'єднання по-між собою українців писалось і говорилося чимало, але практичних наслідків ці розмови дали не багато. Не можна, звичайно, перебільшувати нашого роз'єднання, як це роблять де-які чужинці: в де-яких питаннях ми безперечно солідарні і перш за все в основному нашому прагненню до самостійності, до відновлення нашої незалежності.

Персонально, я завжди щиро і гаряче шукав шляхів до правдивого порозуміння. Це порозуміння на еміграції уявлялося мені все ж не легким і то з різних причин і через те шлях до об'єднання принаймні всіх тих, що стоять на близьких позиціях уявлявся мені найбільш реальним: Головна Еміграційна Рада в добу свого розцвіту, через свої численні організації розкидані на цілому світові, здавалося, максимально виконувала на той час ці завдання: це не було перебільшенням, коли ми говорили, що 80 відсотків еміграції було таким чином об'єднано. Але справа ходила тільки про політичну еміграцію з Великої України.

Ця еміграція має звичайно своє велике, я би сказав, символічне значіння: разом з Урядом УНР ці люди вийшли з краю, як обрані представники народу, як вояки або урядовці нашої державності, вони репрезентували її в світі. І все ж поруч і по за цим об'єднанням лишилася хоч порівнюючи і невелика-але принципово важлива політична галицька еміграція і велика еміграція заробітчан з Галичини і Волині. Нарешті зовсім окреме місце займає українство в Сполучених Штатах Америки та в Канаді: це властиво вже навіть не емігранти, але українці, громадяне великих держав Нового Світу...

Все ж і в ті вже нині історичні часи, було ясно, що значіння політичної наддніпрянської еміграції нашої буде тільки тоді реальним, коли між нею і самим Урядом УНР та представниками Галичини, Волині та Буковини, що сидять на своїй землі, повстане якесь чи неписане, формальне, чи умовне порозуміння. І дійсно оскільки до 1931-1932 років замість порозуміння в цій справі існувала тільки більш або менш одверта ворожнеча, від 1932 року приблизно до такого зближення таки прийшло. Концепція Уряду УНР і еміграції наддніпрянської, що стояла за цим урядом, така не зрозуміла раніше, навіть для поміркованих галицьких політичних кол, стала яснішою з того часу, коли зрозуміли во-

ни, що найменші надії на схід, на славнозвісну українізацію були базовані на піску і що Москва це ворог № 1 України, яка несе їй тільки голод, руїну та політичне рабство. Одночасно активна інтервенція наша на міжнароднім ґрунті в справі ліквідації так званої «нацифікації», довела галицькому громадянству, що нам, Наддніпрянцям, так само дорогі українські справи Галичини, як і Київщини, і що коли не міг Уряд УНР ставити при тодішніх обставинах на порядок денний політичну соборність, він її не зрі-
кався...

Пригадую, як, в час мого побуту в 1932 р. в Чернівцях у вщерть набитім залі Народнього Дому, реагувало громадянство на мої слова: «Нас розділили політичні кор-
дони, але нація наша лишається єдиною, соборною» Буковинці одповіли так, що по виразу одного з присутніх, здавалося, що грім вдарив з ясного неба.

Лід, що нас ділив зі Львовом і Чернівцями почав роставати... В 1934 році на з'їзді Головної Еміграційної Ради в Празі Чеській, приїхали почесні гості, що брали активну участь у наших засіданнях: панове Василь Мудрий та Макарушка з Львова, Володимир Залозецький з Чернівців і мав приїхати ще п.-о. Волошин, який випадково тільки не був на зборах.

Закордонна політика, якої дотримувалося УНДО від 1935 року, мало чим відріжнялася від тої, яку весь час аж до самої війни під тримував Уряд УНР. А останній, як і вся Наддніпрянська еміграція гаряче підтримувала УНДО в його прагненню до створення політичної автономії для Західніх земель і підтримувала ці жадання чи резолюціями, чи дипломатичними заявами.

І все ж не дивлючись на цей прогрес у взаємовідношеннях по-між українцями, ідея Всеукраїнського Конгресу, за яку стільки говорено в 1934-1935 роках, не дала жадних наслідків.

До того зовсім остеронь трималися дві поважні течії: націоналісти та гетьманці. У нас з націоналістами була в свій час дуже гостра полеміка, яка принаймні з їх боку переходила часом всякі парламентські форми, і приймала навіть характер нападів на окремих осіб. Але треба визнати, що ці пересادي більш гарячих людей зносять коли не виправдання, то принаймні пояснення в тих принципових розходженнях, які здавалося дуже різко поділяли нас між собою. Помилка, коли в основі вона є принциповою, має те позитивне, що вона багато чого вияснює і стороннім слухачам і тим, хто саме провадить цей однобій. Певен, що завдяки цій полеміці, яку так гаряче вели ми в 1931 році, багато де-чого вияснюлося, багато непорозумінь роз'яснюлось і хоч кожна сторона лишилась бунім-то на своїх основних засадах, взаємне зрозуміння стало можливим і сама полеміка попросту припинилася і відновлялася лише з часу на час і то порівнюючи з попереднім, дуже мляво. Дві течії існували поруч, розуміючи взаємні позиції, не бажаючи вступати в непотрібний і зайвий бій.

Полеміка між УНР-івцями і гетьманцями, між гетьманцями і націоналістами тривала довше і од останнього була часом гострою, але тут були різні і досить специфічні причини, на яких побіжно трудно зупинятися в короткій статті.

Своїм життям живе українство Америки. Воно досить численне, досить заможне, досить культурно і політично розвинене для того, щоб мати свою відмінну фізіономію. Але все ж ці українці в першому, чи другому, чи навіть в третьому поколінні зв'язані з своєю батьківщиною і дуже нервово, дуже гаряче переживають всі болі українські, чи то на Наддніпрянщині, чи то в Галичині, чи на Волині, чи на Буковині, чи на Карпатській Україні. Природне, що та частина України, з якої походить рід того чи иншого українця-американця найбільше його цікавить. Її болями він найдуже болів.

На превеликий жаль, мені ніколи не довелося побувати в Америці але судячи по пресі, по особистим зустрічам з окремими представниками тамтешнього громадянства, судячи по оповіданнях тих приятелів моїх, що в Америці побували, думаю, що там гостріше переживаються ті розходження, які і нас ділять тут, в Європі. Це може природне, психологічно зрозуміло, але лік від нього тільки один: ми тут в Європі, стоячи ближче до терену, мусимо зблизитись між собою, порозумітись і тоді лише порозуміються між собою і наші, земляки закинуті у далеку Америку Північну, Південну і аж на Далекий Схід...

Нині прийшов час, коли ґрунт для цього порозуміння створено самим життям. У відзві Українського Комітету до громадянства нашого сказано виразно:

«В час великого терпіння, в час коли наш нарід переживає другу катастрофу, коли цитаделя нашої національної культури — Львів, вся Галичина та Волинь, — впали під ударами найлютішого нашого ворога — червоної Москви, відвічальність перед Батьківщиною тих з нас, що опинилися у вільних країнах є величезною.

Наш обов'язок мусимо сповнити...

Розуміючи вагу тих завдань, що повстають перед ним, Комітет буде прагнути до посилення свого складу представниками всіх тих українських угруповань, з якими він прийде до бажаного порозуміння. Так само бажає Комітет встановити координацію праці з тими організаціями, які в інших країнах мають аналогічні з нашим Комітетом завдання.

В цей грізний і вирішальний час думка українська і чини мусять бути єдиними. Всі тактичні розходження, що могли ділити українське громадянство, впали перед лицем нової катастрофи нашої...

Дійсно, мало нас лишилося за межами тюрми наредів, відвічальність наша тим самим більша. Події, які вихором несуть-

ся можуть несподівано відкрити перед нами нові перспективи. До того мусимо бути готові, — єдині духом.

Грунт, підстави для порозуміння існують. Треба тільки подумати про шляхи для їх здійснення.

Олександр Шульгин

ЗАХІДНЕ ЧИ СХІДНЕ РІШЕННЯ ВІЙНИ?

Тим часом панує властиве переконання, що рішення в сучасній війні має запасти на заході. За цим промовляє перед усім те, що єдиний тим часом воєнний фронт простягається більш менш вздовж франко-німецького кордону; по друге, тут запало рішення в світовій війні, а взагалі приклад цієї війни і досі свій вплив має. Не перечить західній коецепції рішення війни й можливість того, що вирішальною може бути не стільки збройна, як господарська боротьба, як це було зрештою і в кінці світової війни, бо західні великодержави переводять блокаду головно тих торговельних шляхів Німеччини, які провадять на захід, до Америки.

Але минуло вже чотири місяці війни, і не тільки не зазначилось ще якогось рішення в той чи інший бік, а навіть і вирішальних чинників його; протягом цих місяців лінія фронту не пересунулась навіть на кілька кілометрів і не сталося ніяких поважніших воєнних дій взагалі. В пресі висловлюється навіть сумнів, чи вони можливі, чи принаймні ймовірні. Де-які військові фахівці зазначають, що навіть при звичайних польових укріпленнях нападаюча сторона повинна при інших більш менш рівних умовах мати що найменше вдвічі — втричі більше сил, ніж супротивник, щоб напад мав вигляди на успіх. Такі ж могутні укріплення як лінія Мажіно та Зігфріда можуть боронитися навіть проти вдсятеро численішого противника. Отже більш ніж зрозуміло, що кожний з супротивників хоче краще боронитися, ніж нападати.

Не багато инакше маєється справа й на англо-німецьким морським та повітряним побоевищі. Не зважаючи на свою величезну перевагу не вважає англо-французька флота можливим пробитися до Балтики чи хоч-би збомбардувати північно-морські порти Німеччини. Виявилось тако-ж, що й повітряна флота при обороні без порівняння сильніша, ніж при нападі, не лише тому, що чинність її збільшують поважно протилітакові батареї, а й тому, що кожна сотка кілометрів, яка відокремлює літаки від їх бази,

зменшує їх боєздібність, яку її чисельною перевагою не все може на падолужити.

Такий етап відносин на теренах бою збільшує, розуміється, поважно значіння господарської боротьби в цій війні, але тут виникає питання, чи сама морська блокада Німеччини може вистачити, щоб зломити її збройні сили. Відносно цього можна мати поважний сумнів. Про виголодження Німеччини не може властиво бути мови. Поминаючи досить поважну продукцію збіжжя її самої, площу засіву якого буде збільшувано що року, дістає Німеччина властиво вистачальну кількість засобів поживи з Угорщини, Румунії, Югославії і Болгарії та де-що з ССРСР. Значно більше бракує Німеччині де-яких сировинців потрібних для виробу зброї і амуніції, а перед усім нафти. Хоч кількість синтетичної нафти, яку виробляє сама Німеччина, зростає з кожним роком, але про те, щоб вона могла покрити воєнні запотребовання її тим часом не може бути й мови. Не вистачає Німеччині і тої нафти, яку вона дістає з Румунії. Скільки нафти дістає тепер Німеччина з ССРСР, маючи на увазі й галицьку нафту, властиво невідомо. Скільки вона діставатиме в найближчій будучині, залежить від багатьох обставин. А обставини ці виглядають дуже сприятливо, навіть коли б німецькому організаційному хисту пощастило усунути головні труднощі транспорту.

Погляди фахівців нафтової господарки на те, скільки властиво нафти московський уряд може постачати Німеччині дуже різняться. Не підлягає лише сумніву, що переїндустріалізоване совітське господарство потребує для тракторів величезні маси нафти (до 45 мільйонів тон), без яких совітське хліборобство про його сучасній організації взагалі не може існувати. В цісї повідомлялося навіть, що совітський уряд заходжується довозити нафту з Америки та Ірану. Для себе чи для Німеччини питання інше і другорядне. У всякім разі, можна думати, що ССРСР для себе самого і Німеччини досить нафти не має.

Напад Московщини на Фінляндію погіршив подвійно справу нафтової господарки ССРСР. По перше, червона армія потребує сама поважні кількості нафти для фінляндського походу, по друге-ж, війна у Фінляндії дезорганізує цілком совітське централизоване господарство, а перед усім його найслабшу ділянку — транспорт. Кріза ж нафтового промислу ССРСР ставить на порядок денний питання, чи не мусить московський уряд постачати Німеччині більше нафти, ніж він це властиво може робити. Поразки червоної армії у Фінляндії виявили таку збройну неміч ССРСР, що буде може слушним питання, чи не зданий московський уряд на ласку і неласку Німеччини? А коли б це було так, то чи не був би московський уряд примушений постачати Німеччині все, чого вона потребує, а в першу чергу нафту, без огляду на потреби власного господарства? І чи не опинився б він в такому разі перед небезпекою господарської руйни та повстань в чужонаціональних частинах ССРСР?

Коли українська пресова та інформаційна взагалі, служба твердила перед війною в різних мовах про збройну неміч ССРП спричинену невпинною боротьбою поневолених націй проти Московщини, то на це не зверталось належної уваги і не давалось досить віри. Треба було аж сучасних московських поразок у Фінляндії, щоб це довести. На жаль, запізно, себ-то при вибусі нової європейської війни, в якій московський чинник одіграв не останню роль. Але краще пізно, ніж ніколи.

Чи зроблять великодержави, що провадять війну, всі потрібні висновки з факту московської збройної немочи, виявленої дотепер у фінляндській війні, і які саме висновки вони з цього зроблять, буде, очевидно, незабаром відомо в повній мірі. Тим часом мусимо вдоволитися ствердженням того, що де-які висновки робиться теж тепер.

Це виключено цілком, що внутрішні труднощі, які накликав собі московський уряд нападом на Фінляндію, та отримані з ними труднощі при переведенні умовлених поставок для Німеччини, спонукають західні великодержави звернути увагу на становище на півдні.

Не вдаючись в бажані може нам комбінації стратегічного характеру, що належать виключно до мілітарних фахівців, і не попереджаючи подій, не можемо все-ж поминути без уваги деякі відомості і голоси преси останнього часу про де-які не означені ближче мілітарні приготування з обох боків південно-східних кордонів ССРП. Повідомлялося про збирання совітських збройних сил на межах Афганістану, Ірану і Туреччини. З другого ж боку повідомлялося про збільшення британського війська на афганським кордоні в Індії та про концентрацію поважних франко-британських сил в Сирії. Женевська «La Suisse», наводячи до статтів паризького «Le Temps» про боротьбу за нафту в сучасній війні, говорить про можливість перенесення її на терени самого ССРП та про поважну роль, яку можуть одіграти в ній кавказькі народи, а перед усім Україна, поневолені Московщиною. Подібні міркування можна стрінути і в де-яких інших органах європейської преси.

Не прив'язуючи тим часом до цих голосів преси надмірного значіння і пам'ятаючи, що боротьбу по-між великодержавами провадиться не лише мілітарну, а й політичну, в якій преса та радіо є головними знаряддями, все-ж мусимо признати, що ці голоси тим більш симптоматичні, що вони в де-якій мірі відповідають логіці розвитку подій. І справді, коли можливість рішення в сучасній війні робиться лише сумнівною на західнім фронті, то логічно буде припустити, що супротивники шукатимуть інших теренів такого рішення. Остільки ж логічно, що вони шукатимуть його в трикутнику країв, багатих нафтою, Азербейджану, Ірану і Іраку, звідки її може діставати Німеччина шляхом, незагроженим поки-що британською флотою.

Про можливість франко-бритійської інтервенції на північному побережжі Чорного моря говорити тепер було б ще дуже завчасно, але хибно було б і не числитися зовсім з можливістю цього. Тим більше, що навіть сама конкретна небезпека такої інтервенції могла б мати дуже небезпечні наслідки для хисткої будови московської деспотії на окупованих чуженациональних землях. З огляду на те, що власними силами Московщина проти якоїсь поважнішої інтервенції на чуженациональних землях боронитися не могла б, мусіла б Німеччина сама «боронити» бавінські та грєзєнські джерела нафти. Сама присутність кожної з армій великодержав на землях поневолених націй мала б той-же самий результат — повстання проти московської влади. Можна думати, що кожна з ворожих сторін буде мати пильніші справи до поладження, ніж дбати про скріплення большевицької чи відбудову царської московської влади на Україні та інших поневолених націй. Треба сподіватися у всякім разі, що наука з нещасливою денікінською виправою на Україну не забулась ще цілком. Відносно становища України зазначеного виразно і в заявах українських ще-до Фінляндії, не може бути ніякого сумніву — Україна все була і буде завжди по боці ворогів Московщини. Не іншим є її становище інших поневолених націй.

І. Павленко

Пожертви працею, грошами, речами на користь українських полонених, збігців, жертв війни і вояків приймає « Comité et ouvroir Ukraino-Suisse au profit de soldats et victimes de la guerre, affilié à la section de la Croix Rouge Ukrainienne de Canada ». Вислати на адресу Голови Комітету : Madame Ida de Batchinska, 3, rue de la Confédération, Genève, Suisse. Ch. postal I. 5037.

У Франції можна складати в Українській Бібліотеці імені С. Петлюри в Парижі на адресу : Mr. Rudicev. 41, rue de la Tour d'Auvergne. Paris 9e.

НА СУЧАСНІ ТЕМИ

Справа Фінляндії притягла увагу цілого світу. Героїчний спротив цієї маленької країни — цього новітнього Давида — проти СССР — теперішнього Голіафа — не тільки не зломлено, а навпаки: фінляндці за останні дні завдали кільки тяжких поразок червоній армії, особливо в тих місцях, де найбільша була загроза для Фінляндії, а саме: в напрямі до Ботнічної затоки (щоб перерізати сухоподільний зв'язок із Швецією) і на півночі (вихід Фінляндії до Арктичного моря з портом Петсамо).

Як повідомляють газети, наступ совітської армії в середині фронту кінчився безладним відступом червоних частин, які у поспіху покидали танки, кулемети, гармати й силу амуніції і які, ніби, мали втрати у кільки десятків тисяч люду. На півночі, зайнявши вузьку полосу фінляндської території, що відділювала СССР від Норвегії, із портом Петсамо та із знаними копальнями нікелю, — мусіли відступати, знов таки понісши великі втрати.

На Карельській шийці між Фінляндською затокою і Ладозьким озером совітські війська, атакуючи майже безперестанно, не просунулися ніяк, бо всі їхні зусилля розбивалися об так звану лінію Маннергейма.

Таким чином всі розрахунки совітів, пороблені на швидке закінчення «фінської операції», не справдилися.

Розуміється, що такий хід подій не міг не одбитися на настроях в середині совітів. Поминаючи звістки, що сила червоноармійців разом з старшинами залюбки переходить до фінляндців, що багато совітських авіаторів разом з авіонами передалися туди тако-ж (фінляндці збомбардували совітську залізницю Ленінград-Мурманськ, уживаючи совітських же авіонів), варто одмітити, що совітські частини на фронті складаються з різнородного етнічного елементу, а саме: українців, киргизів, чувшів, якутів, кавказців то-що. В совітській армії запанували політичні комісари, увесь час патрулюють поміж совітською армією танки, щоби доглядати, аби червоноармійці не тікали на фінляндський бік. Легко-ранених не одсилають назад, а тримають на лінії вогню. Умови червоної армії жахливі: недостача постачання, лихий транспорт, брак швидкого підвозу амуніції і врешті хвороби, особливо скорбут. Були чутки про заколоти в Ленінграді і в інших місцях. Не знати, в які форми вилетіть ця кампанія для совітів. Таки сторона фактична цієї війни.

Друга сторона, не менш важлива, — це недавнє зібрання Асамблеї Ліги Націй і постанова її про виключення совітів із Ліги Націй. Це сторона, так би мовити, моральна.

Перебіг її відомий із що-денної преси. Про неї одначе мусимо сказати кілька слів, бо для сучасного стаовища Європи та й цілілого світа — ця подія є дуже значною.

Виключення совітів із Ліги Націй — це с моральне засудження Совітської Росії, це доказ пробудження в людській психиці правильного розуміння і оцінки совітів, які ще не так давно були справжнім «табу» для Ліги Націй. Цілий світ з радістю прийняв цю звістку.

Престиж совітів — на полі бою у Фінляндії і в Женеві в Лізі Націй — надщерблено рішуче. І тепер вже трудно думати, щоб якісь чинники могли той престиж підійняти. Легенда про непобідимість совітів, про їхні збройні досягнення, про їхню могутність — розвіюється. Натомість проступає дійсна хижацька фізіономія Москви, яка вже нічого крім почуття призириливості та огиди не викликає.

Погано кінчається рік 1939-ий для Совітів.

Сподіваємось, що Новий Рік — 1940-ий — для них буде ще гіршим, бо від таких ударів — престижного порядку — оправитися не можна.

* * *

Останній етап сучасної війни перейшов у своєму значінні на морі і то з великими втратами для Німеччини. Крім того факта, що великий німецький трансатлантичний пароплав «Колумбус» пустив себе на дно,щоби не попасти в руки англійців, крім того, що англійський підводний човен надзвичайно зсміливою операцією затопив в устю Ельби німецький кружляк «Блюхер» (типа «Кельна»), сталася велика втрата для німців і гордості німецької військової флоти — кружляка «Адмірала графа Шпее». Зустрівшись біля уругвайських берегів з кількома меншими і слабшими англійськими морськими одиницями, німецький кружляк одступив до Мснтевідео, в устю Ля-Плати, де хотів поробити репарації шкод,вдіяних в часі бою англійцями. Уругвайські вла-

ди дали йому невеликий термін для перебування, бо не могли порушати свого нейтралітету. «Адмірал граф Шпее», по інструкціям з Берліну, вийшов в море і сам себе затопив, звільнивши команду. Бою з англійськими воєнними кораблями, що чекали його, не прийняв. А через кілька днів командир німецького кружляка покінчив з собою стрілом з револьверу. Команда й старшини ж інтерновані в Уругваю.

Епізод, як на цю війну, визначний. Пройшов би він, як актуальність, скорше, коли б німецький кружляк згинув у бою. Але так не сталося, і тому це впадає в око. Чому командир його скорився наказові з Берліна в такий спосіб знищити один із наймодерніших і найкращих кораблів Німеччини і чому потім і сам кінчив з собою через де-який час. Чи не криє цей епізод затамовану незгоду в німецькій верхівці. Адже вже проскочила звістка, хто знає чи правдива, про те, що в наслідок цього епізода адмірал Редер, головний командир морських німецьких сил, подався на демісію.

В кожному разі такий хід подій протирічить військовій, а зокрема морській етиці і моралі.

Разом із втратою свого найкращого кружляка, Німеччина втрачає і на своєму престижі.

* * *

На кінець не можемо, як то ми робимо завжди, не одмітити поступ, треба сказати, позитивний у пресі в стосунку до совітів.

Торкаючися фінляндських справ, напр., газета «Le Temps» з 21. 12. 1939 р. в передовиці своїй пише:

«В силу «чистки» вищого командування і старшинського складу, совітський уряд звів червону армію до стану орди нездібної виконати справжнє військове завдання. Величезна слабкість червоної армії, не дивлячися на свою колосальну чисельну перевагу і на своє надзвичайне озброєння, в порівнянні з маленькою фінляндською армією, — кидає повне світло на безладдя і розклад «большевиської могутности».

«Тепер ясніше виявляється, що совітська Росія обдурила усіх і обдурила себе саму. П. Сталін не мав ніколи іншої політики, як тільки ту, щоби викликати війну поміж європейськими державами, тримаючи совітський Союз поодаль од боротьби під знаком користи з фікції свого

нейтралітету. Розрахунок був той, щоби схоронити російську силу на той момент, коли вона, скріпившись з користю і з малими витратами, при знеможенню всіх воюючих, могла б зібрати, без примусу битися, успіхи військових зусиль інших»...

«Большевицька потуга? що думала уникнути війни для себе, підпомагаючи німецькій навалі, зараз примушена вести, в свою чергу, справжню війну, в умовах, що надзвичайно принижують гідність величезної імперії у 180 мільйонів населення, і ставати навіть перед трагічною кризою в той час, коли з певною очевидністю, червона армія показує себе нижче од свого призначення.

Великою прислугою для Європи і цілого культурного світу з боку Фінляндії буде те, що остання примусила совітську потугу скинути маску і показати перед очі всіх доказ своєї політичної і мілітарної немочи і то в ситуації, яку Москва викликала сама в надії спромогтися в такий спосіб збільшевизувати континент шляхом залякання і зради».

Можна подумати, що зазначені думки просто беруться із українських нот і заяв, що свого часу нашими урядовими і не-урядовими чинниками подавалися до європейських держав.

Таж газета з 20. 12. 1939 р. так само в передовій одмічає що

«ясно вже виявлено на очі цілого світу, що вартість червоної армії була надзвичайна перебільшеною комуністичною пропагандою і що військовий російський апарат дуже далекий від того, щоби відповідати на вимогу зовнішньої війни, навіть проти маленького народу. З другого боку, треба зазначити, що поразки завдані у Фінляндії силам маршала Ворошилова мають серйозний відгомін і вплив на внутрішню ситуацію в совітській Росії і що престиж сталінського режиму серйозно надшерблено. Власне це є новий аспект першорядної ваги в еволюції європейської кризи, — це очевидно з необхідністю мусить бути взято під увагу у посиленню засобів чинності двох великих західніх демократій як на полі дипломатичному, так і на полі військовому».

Треба сподіватися, що зміна відношення до совітів викличе і зміну оцінки сил на Сході Європи, а в першу чергу оцінку такої сили — якою може бути самостійна Україна.

ПАМ'ЯТІ ФЕРНАНДА МАЗАДА

Життєвий шлях всіх артистів не легкий, особливо в наші часи. Здається, що доля поетів є все ж найтяжчою, і треба дійсно любити своє мистецтво, треба відчувати в собі покликання, щоб з молодю одкидаючи всі інші, практично без кінця більш привабливі перспективи, твердо сказати собі самому, як і всьому світові: «Я поет»... Таким був Фернанд Мазад, поет милостію Божою...

Закоханий в Еладу, перенятий до глибини античними традиціями, такими могутніми на рідному йому Провансі, модерний епікуреєць, він наповнював свою поезію стародавніми митами, призвищами богів і героїв, оспівував красу життя. Ще з молодю називали його не без підстав «Шен'є модерн». Вірш його був класичним, жадних одступлень від усталених форм віршування Мазад не допускав. До мови французької ставився з побожністю. Слово — це річ велика. В одному з своїх найбільш філософських віршів він робить апологію слову: слову, висловленному нами підпорядковуються наші почуття, все гине на світі, тільки слово лишилося, звичайно слово писане... І в другому вірші він висловлює дуже характерну для всієї його творчості думку: на кожне людське почуття, для кожної думки є те єдине, властиве їм слово і це слово письменник конче мусить знайти. Через це так стисло вмів він писати. Це захоплення словом, чи стилем дуже характерне тільки для Мазادا, а взагалі для французького духу. Бурхливий, пристрасний в житті, коли надходило натхнення, все рибилось у нього ясним, гармонійним...

Коли двадцять років тому приїхав я до Парижу і пізнав Мазادا, коли розпочалася наша велика і довголітня дружба, його ім'я як поета, хоч йому вже тоді було під шістьдесят років, було відоме і цінувалося тільки певною елітою літературною, ширші кола мало знали Мазادا. Але слава таки прийшла, за останні двадцять років надрукував він цілу низку книжок, наповнених його прекрасними, завжди оригінальними поезіями. Випустив чотири великі томи, розкішно видані антології французької поезії, подаючи для кожного поета яскраві характеристики. Мазад отримав багато премій і в тому числі найбільшу премію від Французької Академії.

Але для нас, українців, Фернанд Мазад — це перш за все вірний приятель. Він переклав кілька поезій Шевченка на французьку мову. Його постать бачили всі на українських святах. Це всім відомо, але мало хто знає, як багато допоміг нам Мазад

особливо на початку нашої тут дипломатичної діяльності. Він був тим, що увів з окрема мене в кола французьких політиків та письменників. Як ніхто, знав він Париж і парижан. Його оповідання, його характеристики в ту першу добу моєї праці тут були для мене безконечно цінними. Своїм пером виправив він не мало нот, меморарів, цілі їх книжки. І кожне речення, кожне слово часом гаряче обмірковували ми разом. Сам Мазад, його перша дружина, дочка це була перша французька родина, яка широко і гостинно одчинила передо мною і перед цілою низкою наших людей свої двері. Бував у його гостині і сам М. С. Грушевський, що дуже тішився розмовами з Мазадом, бо співбесідником він був знаменитим...

Пригадую собі особливо один вечір у мене в родині... Літо 1919-го року. Зійшлися коло стола родина Мазадів, був Грушевський, адмірал Деґуї, теж великий наш приятель, був і Моріс Фор з дружиною, нині покійний. Познайомив мене з останнім теж Мазад, а був він тоді віце-президентом Сенату. Історик, поет теж з милого сояшного Провансу він наспівував у нас в салоні провансальські поезії Містрала і тут же подавав свій віршований переклад. Грушевський говорив про українську поезію. Це був один з перших франко-українських вечорів. Скільки інших поважних, живих і вже мертвих людей пізнав я завдяки Фернанду Мазаду! Але не тільки за це нині, коли на 77-му році життя він упокоївся, вдячний я Мазаду: він більше ніж хто інший допоміг мені зрозуміти самий дух свого народу і залишив в душі моїй великий слід.

Українське громадянство мусить теж із вдячністю згадати свого славного приятеля, одного з самих перших наших приятелів на французькій землі.

О. Шульгин

У К Р А І Н Ц І

Нам'ятайте, що в ці страшні часи руїни, яку зазнала українська національна преса з фактом окупації Галичини її Волині червоним московським військом, наш орган, заснований Вождем Нації бл. пам. СИМОНОМ ПЕТІУРОЮ, набірає ще більшої ваги і значіння.

ДЕ-ЩО З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В ПРАЗІ ЧЕСЬКІЙ

Життя нашої української колонії в Празі досить підле і неспокійне... Можна сказати не живемо, а животіємо. Поки-що не відчуваємо матеріальних обмежень. Натомість з боку морального і національно-громадського зле. Обставини нашого життя дуже змінилися. На розпорядження німецької влади всі організації українські громадського характеру зачинено, в тому числі і Український Жіночий Союз. Українська гімназія може існувати лише ще рік. Університет тако-ж. Ніяких зборів неможна скликувати навіть в ділових справах. Отже життя українське тут цілком завмерло й ми можемо робити лише те, що дозволяють нам в окремих випадках німецька влада.

Існує лише одна однісенька організація — Український Допомоговий Комітет, до якого прилучили українську ідальню, що раніш належала Жіночому Союзу. Головою Допомогового Комітета є п. Діняр, якого наставила німецька влада. Це є організація з призначення й ні в якому разі не громадська. Реншта організацій усі зачинено. Заборонено, повторюю, українцям всякі збори і люди не знають де зустрічатися. В Празі виходє тепер тільки журнал «Пробосм», який редагують націоналісти. За що їм таке довір'я, — не беруся судити...

Тепер тут ми всі під Богом ходимо, переживаючи нечekanі впрост катаклізми і різного ґатунку сюрпризи. Тут усе дуже непевне, а особливо для нас українців і при всім тім може прийти з зовсім нечekanого боку. Боїмося навіть, щоби наша чудова бібліотека і Музей не попав в чужі руки, під чужий контроль... Ми переживасмо такі моральні і навіть фізичні потрясіння, яких не зазнали і біблійні оповідання, а часи не тільки погані, але впрост підлі. Ми найслабші і по нас їздить колесо долі найтяжче. Пишу так неспрємно, бо і тепер тут наші люди не можуть прийти до якоїсь згоди і знаходяться такі, що роблять такі капості, які тільки можуть прийти в голову і дискредитують перед чужинцями себе і справу... Серед нас ходять різні чутки з приводу виміни населенням, і ми тут в Чехії починаємо боятися, що може і нас, емігрантів почнуть, вимінювати. Це був би нам кінець. Дуже сумно.

19 листопада тут вмер відомий український діяч О. І. Бочковський.

Взагалі біда! Є українці з бувш. польської армії, є аж три комітета для допомоги, є бодай яке громадське життя, а у нас все завмерло..

В листопаді 1939.

Ф І Н Л Я Н Д І Я І М Н

На численні запитання до урядових чинників і українських організацій можемо з авторитетного джерела повідомити, що наші керівні кола обмірковують нині з відповідними фіїнськими сферами, з якими нав'язано найтісніший контакт, можливості й форми безпосередньої з нашого боку участі в подіях, що точаться на півночі.

Як тільки досягнуто буде конкретних результатів, про це подається негайно до відома громадянству.

Нашим людям, які виявляють таке зрозуміле й таке живе тим заінтересування й таку жертвенну готовність, ставши в обороні Франції, прислужитися чиним визволенню Рідної Землі, слід поки-що порадити, утримуючися від окремих нескордінуваних виступів, чекати на вирішення питання організованим способом.

* * *

Нижче подаємо франц. текст протесту Українського Комітету висланий п. Гамбро, Голови Асамблеї Ліги Націй, з нагоду совітського нападу на Фінляндію :

**A Son Excellence Monsieur HAMBRO
Premier Délégué de la Norvège.
Président de la XXI Assemblée
de la S. D. N. à Genève.**

Monsieur le Président,

Au nom du Comité Ukrainien, émanation du Gouvernement National de la République Démocratique Ukrainienne en exil, nous avons l'honneur de joindre nos protestations indignées à celles des membres de la Société des Nations, contre l'ignoble acte d'agression commis contre la Finlande, qui défend vaillamment son indépendance et sa liberté, et les fondements mêmes de la Civilisation.

Les méthodes employées par les Soviets dans cette guerre sont absolument identique à celles dont ils usèrent au cours de leur agression contre l'Ukraine en 1918-1919. Ce fut alors également au nom d'un gouvernement fictif créé à

Moscou, et présidé - même pas par un Ukrainien, mais - par un Bulgare, Christian Rakovsky, que le Gouvernement soviétique conduisit sa guerre de conquête contre l'Ukraine.

L'Ukraine soumise à la domination soviétique connut depuis un régime d'occupation épouvantable (terreur, persécutions religieuses et nationales, ruine sociale et économique). Aussi espérons-nous, qu'on préservera la Finlande, en lui apportant une aide efficace, contre le sort cruel, dévolu à notre pays.

L'agression soviétique contre la Finlande a réveillé la conscience du monde entier, mais nous rappelons que tout récemment encore le 17 septembre 1939, l'U. R. S. S. en attaquant la Pologne dans le dos, a occupé sournoisement les terres de Galicie Orientale et de Volhynie, peuplées d'Ukrainiens, qu'elle prétendait « libérer ».

Les Ukrainiens ont toujours désiré et désirent être libres et réunis dans un même Etat Ukrainien Indépendant, mais ils protesteront toujours avec véhémence contre l'insolente prétention de leur géolier — l'U. R. S. S. — d'agir en leur nom et de prétendre les « libérer ».

En septembre 1934, où l'U. R. S. S. fut admise à la S. D. N. le Gouvernement National Ukrainien en exil, soutenu par les représentants qualifiés du Caucase et du Turkestan, protestèrent vigoureusement contre cette entrée du Gouvernement soviétique dans le concert des peuples civilisés. Le Gouvernement Ukrainien attirait alors dans son mémoire l'attention de l'Assemblée et du Conseil, sur le fait que « l'admission de l'U. R. S. S. paraît présenter des dangers multiples et ne peut que nuire au fonctionnement et surtout au prestige moral de la S. D. N. » Il ne s'est pas trompé.

Le Comité Ukrainien, en plein accord avec le Gouvernement National en exil, espère que non seulement l'U. R. S. S. sera exclue, mais que le Monde Civilisé se dressera contre la politique de violence et de la violation du droit de tous les peuples, il espère aussi que parmi ceux qui seront rétablis dans leur indépendance, il y aura l'Ukraine.

Veuillez agréer, Monsieur le Président, l'assurance de notre haute considération.

Alexandre CHOILGUINE
Président

Vladimir SOLOWJ
Pr. le Secrétaire Général

Général UDOVICZENKO
Vice-Président.

С П И Н О Ю Д О С П И Н И

(з польсько-українських розмов)

На вулиці в Парижі зустрічаються двоє — українець і поляк, що врятувалися з вересневої катастрофи. Давні знайомі, шкільні товариші навіть, один і другий патріоти й державники кожен своєї нації, визначні політичні діячі, що за два десятки життя під спільним дохом, часто зустрічалися на громадському полі, обидва прихильники ідеї польсько-українського порозуміння, які не раз гостро сперечалися й змагалися за інтереси кожного свого народу. Взаємна приємна несподіванка. По висловах природнього задоволення особистого з зустрічі та запитаннях про долю близьких, поляк говорить..:

— Але по-за тим, як то добре, що пан тут: нам, полякам; українцям, конче треба таки домовитись. Найвищий на те час!...

— Часу на те було двадцять років — відповідає українець.

— Що було — минулося, — продовжує поляк. Тепер зовсім инакше. Пан нехай мене зрозуміє: ми маємо тепер стати один до одного обличчям до обличчя.

— Ні, спиною до спини. — на те йому переконано українець.

— Як то? А спільний ворог, а спільні інтереси в обороні самого існування наших націй проти могутніх сусідів? Невже пан тепер заперечує конечну необхідність польсько-українського порозуміння, яке лише одне може забезпечити самостійне державне існування й Польщі й України.

— Ні таки -- спиною до спини, — провадить на своє, усміхаючись, українець. І то саме тому, що вихожу, як і колись, з концепцій конечности обопільного нашого порозуміння. Коли ми, одкинувши все, що нас сварить, щиро й одверто домовимося парешті до краю перед загрозою подвійного московського й німецького імперіялізмів, коли ніщо нас не ділитиме, то ми в повному довір'ї спокійно можемо повернутися один до одного спиною, а обличчя до ворога»: ми — на схід, ви — захід.

Як станемо щільно спиною до спини, і ніхто — ні Москва ні Берлін — не зможе всунути критичної хвилі нам ножа у спину.

З Л И Т В И

(Од власного кореспондента)

Недавні події на Прибалтиці — заключення пресловутого пакту взаємної допомоги між ССРСР і Прибалтійськими країнами — дають право думати, що це є, не що інше, як новітня форма протекторату. Як відомо в наслідок цієї форми протекторату совітські гарнізони сьогодні вже стоять на теренах цих країн. Довгий час суспільство литовське, не припускало навіть і думки про те, щоби на його територію могли бути введені чужі війська. Здавалось це тому так, що мов Литва не є потрібним об'єктом для політики ССРСР, скоріше для Німеччини.

Але сталося інакше.

Від 15-го жовтня гарнізони ССРСР вийшли уже на терен нашої країни. Правда, що історична хвилина повороту прадавньої столиці Вільни, таби мовити віддалила думки про фактичний стан річей та про близьке майбутнє. Зараз тут усе живе під знаком цих подій. І не дивно! Вільні колишня колиська литовської державности Вільно, де 20 років тому була проголошена незалежність Литви і створено перший національний уряд, повернулось до Литви.

Тому така зараз радість, і така байдужість... до завтра.

А завтра, у формі облуди з червоними пазурами, жадно чекає на відповідний момент.

Тепер перед новим литовським урядом стоїть велике завдання; сконсолідувати й нормалізувати внутрішнє життя своєї країни, а зокрема: Віленщини..

Як відомо, в самому Вільні більшість мешканців є чуженаціональна головна маса, це жиди, які, не дивлячись на гуманне й добре відношення влади, все-таки допускаються ворожих виступів (збройних) проти уряду. Як факт, це недавні виступи їх у Вільні, (які і преса відмітила) суворе владодою подавлені.

Між иншим совітські війська, які й того часу перебували у Вільні байдуже віднесли до цих інцидентів. Багато кружляє усяких оповідань (підчас просто анекдотичних) про війська ССРСР.

Усі, хто тільки не перебував у Вільні, в один голос говорять, що ці війська, своїм виглядом роблять дуже погане і навіть неприємне вражіння. По перше — погано вдягнені, а по друге — голодні.

З публікою дуже не охоче розмовляють, бо їм заборонено говорити. Багато з червоноармійців, а також і червоних старшин дезертують і не повертаються до своїх частин.

Методи ГПУ нічим не відрізняються від їх попередньої праці. Багато робітників, які колись або зовсім ще недавно симпатизували з більшовиками, тепер після перебування у Вільні зовсім розчаровані.

Позитивним фактом є те, що як одна сторона, так і друга дали себе взаємно пізнати, і вивести з цього відповідні консеквенції.

У всякім разі, зараз положення не є таке певне, щоби можна було, зложивши руки, чекати у Німеччині погоди. Доля нашої патріотичної еміграції тутешньою ситуацією загрожена.

Нема сумніву, що литовська влада нас буде боронити доти, доки у неї буде ця можливість; наколи ж ця можливість урветься, то тоді багатьом прийдеться шукати захисту на іншій території.

М. Ф-ко

Kaunas. Литва.

27. XI. 1939.

Єлисавета Прокопович, з доручення Українсько-Швейцарського Комітету й Робітні Червоного Хреста в Женеві, запрошує осіб, які бажали стати в допомозі українським полоненим, збігцям, жертвам війни і воякам зголоситися в Українській Бібліотеці імені Симона Петлюри в Парижі до пана І. Рудичева.

У зв'язку з нападом Світського Союзу на Фінляндію, заступник Голови Громадсько-Допомогового Комітету Української Еміграції в Румунії зложив візиту п. послові Фінляндії в Букарешті, висловивши йому при цьому співчуття української еміграції з приводу, накинutoї Суомі війни, а тако-ж самі гарячі симпатії до лицарської постави фінляндського народу, що гідно й відважно боронить свою державну волю.

Пан Міністр Фінляндії був зворушений цією приязною маніфестацією української еміграції в Румунії і щиро за неї дякував.

З розмови з ним, яка продовжувалася більше години, з'ясувалося, що п. Міністр Фінляндії досить добре ознайомлений з прагненнями Українського народу до своєї державної незалежності і знає кількох членів Уряду УНР (Українтаг).

НА УВАГУ НАШИМ ГРОМАДЯНАМ

Генерального Штабу генерал-хорунжий Ол. Удовиченко, колишній командир славної 3-ої Залізної дивізії, генерал-інспектор Армії УНР, один із найвидатніших і найавторитетніших наших військових, вигстував до друку велику французькою мовою книгу, присвячену відродженню й організації нашої новітньої збройної сили та історії визвольної війни, що її з таким героїзмом провела Українська Армія.

Книжка ген. Ол. Удовиченка, добре уґрунтована, живо написана, ілюстрована численними схемами тим більше значіння має, що вона виразно зазначає те місце, яке в загальних операціях всенних займало наше військо й підкреслює заслугу його в обороні Європи проти червоної навали.

Видатні французькі військові спеціалісти, як генерали Анріс й Кюльман, які могли ознайомитися з працею в рукопису, висловили свою авторитетну вельми прихильну її оцінку.

Перший з них дав до книжки свою передмову.

Умови воєнного часу не дозволили знайти для праці французького видавця, а тим часом саме сучасна війна й інтерес, який повсюди до української справи вона будить, робить її появлення більше, ніж коли потрібним і негайним.

Коли українське громадянство розуміє вагу й потребу такого видання, воно повинно саме знайти на те відповідні засоби.

Треба скластися на окремий фонд для видання цієї книжки.

Привернути увагу нашого громадянства на еміграції — в Європі, Америці й Азії та в рідній землі й закликати його складати датки на це видання — така мета цієї замітки.

Гроші можна висилати на редакцію «Тризуба» — М. І. Rudicev, 41, rue de la Tour d'Auvergne, Paris 9- або на Т-во воєнів Армії УНР у Франції — 248, rue St-Jacques, Paris 5.

ПОВІДОМЛЕННЯ УКРАЇНСЬКОГО ПРЕСОВОГО БЮРА

Українське пресове бюро уповноважене подати до відома громадянству наступне:

I.

Обставини воєнного часу, на жаль, так склалися, що поставили Пана Заступника Голови Директорії, Головного Отамана Армії УНР Андрія Лівницького в неможливість виконувати його функції.

З огляду на це становище Пан Голова Ради Міністрів Вячеслав Прокопович, перебуваючи на вільній землі, на підставі параграфа 4 «Закону про тимчасове Верховне Управління і порядок законодавства УНР» з 12 листопада 1920 р., виданого на Українській землі, згідно з яким в разі неможливості для Президента виконувати свої функції Голова Ради Міністрів автоматично його заступає, і на підставі спеціальної повновасти, одержаної ним од Пана Президента Андрія Лівницького, — перейняв з дня 16 грудня 1939 р. обов'язки Голови на той час Держави.

Перейнявши на себе тимчасово зверхню владу, пан В. Прокопович призначив того-ж дня професора Олександра Шульгина Головою Ради Міністрів та Міністром Закордонних Справ.

Само собою, що за заяви, виступи і акти Уряду УНР з самого початку війни всю відповідальність прийняв на себе пан Вячеслав Прокопович і за ту діяльність Пан Президент Андрій Лівницький і ті його співробітники, що під окупацією з ним лишились, жадної відвічальности не несуть.

II.

Непохитно тримаючи в своїх руках прапор Української Народньої Республіки, виходячи з тої думки, що тільки перемога над московсько-німецькою спілкою одкриє перед Україною шляхи до її визволення, Уряд в цей вирішальний час твердо ставить справу незалежності України перед тими державами, що повстали на оборону права і незалежності всіх народів. Шукаючи порозуміння і підтримки в своїй боротьбі, Уряд вважає, що всяка допомога, яка так потрібна Україні, може повстати тільки на

грунті правно встановлених взаємних зобов'язань, що не можуть порушувати суверенності України.

Поборюючи рішуче всяку спробу панування одного народу над другим, Уряд прагне порозуміння на нових справедливих основах з усіма народами і, в першу чергу, з усіма нині поневоленими народами та з тими, що збройно борються з одвічним ворогом нашим — Москвою.

Тільки спільні зусилля всіх поневолених націй, тільки повна координація їх зусиль прискорять нам перемогу над спільним ворогом, допоможуть забезпечити у майбутньому нашу державну незалежність. У всіх своїх міжнародних перетрактаціях Уряд буде гідно обстоювати інтереси і цілість України, стоячи на ґрунті повної рівноправності та взаємності з усіма державними чинниками, з якими доведеться вести йому переговори.

Уряд гадає, що в час збройної боротьби на Україні має бути встановлена тверда влада, яка мусить забезпечити спокій, підготувати ґрунт до Всенародніх Зборів України, що встановлять остаточно державний лад, згідно з волею нічим необмеженою верхнього Господаря нашої землі — сувереного Народу Українського. Нині не час вирішувати, який саме той лад буде. Тільки такі загальні засади слід нині одстоювати. Замість свавілля окупантів мусить запанувати ідея права і справедливості. Український народ є господарем своєї землі, але всі громадяне України якої віри вони не додержували б, якою б мовою не розмовляли мають стояти під твердим захистом закону і так само, як всі громадяне України, мусять вірно їй служити.

Ще не час говорити тут про наш соціально-економічний устрій, але й тут є одна засада, яку конче треба відразу зазначити: земля мусить вернутися до селян, замість примусових бюрократичних колхозів і совхозів мусять повстати вільні господарства, засновані на принципі приватної власності. Як в сфері права, так і в сфері торгу і промисловості, в сфері соціальної свободи — в межах закону і раціональне господарювання мусить прийти на зміну насильству, неволі і фантастичним комуністичним планам, що так тяжко виснажили Україну.

Ще одна справа ясна сама собою і впливає з гідного досвіду багатьох держав і з досвіду нашого власного — Україна відразу мусить звернути найбільшу свою увагу на належну організацію свого війська і на захист своїх коїдонів. Для реалізування цих важливих справ, Уряд ще на чужині мусить вжити всіх залежних від нього заходів.

Уряд, який має поки-що обмежений склад, дбатиме про поширення кабінету на основі коаліції.

Уряд буде всіма силами підтримувати розпочату Українським Комітетом в Парижі об'єднуючу всеукраїнську акцію. Перед подіями, які повстали в світі всі непорозуміння по-між Українцями, що на вільних землях перебувають, мусять зникнути. Для Уряду не існує жадної різниці, хто до якої партії належить, з якої хто частини України походить; не існує для цього ні Наддніпрянців, ні Галичан, існують тільки Українці, що складають єдину соборну націю нашу, що прагне визволення і незалежності Батьківщини своєї. Уряд хоче вірити, що громадянство наше, як те, що в Європі, так і те що по-за океаном у вільних американських державах та на Далекому Сході знаходиться, — одностайно відгукнеться на заклик до об'єднання.

Уряд сподівається, що ідеї, ним висловлені, можуть лягти в основу здійснення загально-національного фронту і що громадянство українське зрозуміє вагу тих завдань, які ставить собі Уряд УНР в цей рішучий час.

Париж, 16 грудня року 1939.

Привертаємо увагу наших громадян, що перебувають у Франції, до кончеї необхідности при залагодженню різних формальностей, отриманні паперів, виконанню своїх військових обов'язків — настоювати перед відповідними владами на правильному зазначенню своєї національности — української. Це має по-за практичне велике принципіальне значіння, підкреслюючи активну участь українців, як свідомих синів своєї нації, в обороні країни, гостинністю якої вони користуються.

ХРОНІКА

Лист В. Прокоповича

Покликаний до виконання інших обов'язків, мушу залишити співробітництво в «Тризубі», якого разом з св. пам. Симоном Петлюрою одним із основоположників я був і в якому з самого початку безперестанку аж досі найбільшу участь брав.

Розстаючися, на жаль, з тижневиком, що з ним зв'язано більше як 14 год життя і праці, схилиюся в глибокій пошані перед світлою пам'яттю тих, близьких до нього, що одійшли у вічність, і складаю найщирішу подяку всім співробітникам, читальникам і прихильникам журналу за співучасть, допомогу й підтримку в спільній роботі, перейнятій однією ідеєю — визволення Отчизни й відновлення державності України.

Вячеслав Прокопович

31. I. 1939.

З життя Укр. Бібліотеки імені С. Петлюри в Парижі

Замість Різдвяних та Новорічних привітань пожертви на Бібліотеку ім. С. Петлюри в Парижі зложили: С. і В. Прокоповичі — 50 фр., прот. о. І. Бриндзан

— 25 фр., І. та О. Гораїни — 20 фр., І. Рудичів — 25 фр., В. і Кд. Соловарі — 20 фр., Філія Військ. Т-ва в Шалеті — 25 фр., Ілько Шаповал — 10 фр., сотн. Мих. Левницький — 10 фр., родина Кислиців — 10 фр., М. Сич — 10 фр., К. Хоменко — 50 фр., Українська Громада в Греноблі — 15 фр., н. сотник Рогатюк — 10 фр., проф. О. Шульгин — 20 фр., І. Косенко — 10 фр., С. Нечай — 20 фр., родина Косеців — 25 фр., О. Корбелєцький — 10 фр., родина Ковальських — 20 фр.

З діяльності Українського Червоного Хреста

Український Червоний Хрест в Женеві виправив, як повідомляв «Офінор» першу партію 400 посилок українським полоненим з польської армії, які знаходяться в таборах Німеччини.

В додаток до цього повідомлення слід з признанням зазначити заслугу в цій справі пані Іди Бачинської, що то її ініціативі завдячує своїм одродженням ця загально-національного значіння організація.

Подяка й усім, хто в тім добрім ділі допоміг.

РАХУНОК СУМЛІННЯ

Під таким наголовком «Кур'єр Іоцьський» — орган поляків у Румунії, що виходить тричі на тиждень у Букарешті, друкував з числа від 12-го листопаду цілаву статтю, в якій гостро критикується урядова політика Польщі, особливо за останні роки.

Говориться в ній про українську політику Польщі, а саме:

«Майбутня Польща буде або державою братерства народів, або знову буде засуджена на безсильність. Ми безнадійно топтали на місці з так званою українською проблемою, сварючися про різні шкільні чи кооперативні відношення в українському університеті, щоб вкінці знайтися разом з братнім українським народом під щільним обухом, а Львівський університет зберегти хіба лише для того, щоби в ньому навчали студентів політграмоти.

«В нашій статті ми не перевелимо аналізу, а лише для прикладу наводимо загальні риси тих питань, які повстануть перед майбутньою Польщею. Але-ж еміграційна думка повинна працювати над розв'язанням їх у всій їхній широті. І вона повинна уникати того, що єсть наїстотнішою іоцьською прикметою: половинчатості рішень, за чим слідує половинчатість виконання. Бо все про що можна писати, все, що можна б сказати про нашу систему правління, компромісом однієї урядової групи з другою, одного міністерства з иншим, уряду з громадянством, міністерства з воєводами, воєводів з меншостями — загальним компромісом з сумлінням...»

«Ніхто не зрозуміє, чим була наша меншостева політика. Від насильств пацифікацій до концесій і назад балансували нацпрямні нашої чинности. Ми вплинули на зміцнення сили українського народу, але не витворили з тої сили — сили нам приязної. Польща 1918-1939-го років не могла промінявати як колись — на цілу середню та східну Європу — яко держава вільних і рівноправних народів».

Признаючи пілковиту рацію авторів статті що до оцінки ним недавнього минулого, ми не поділяємо його політичних концепцій на найближче майбутнє.

Тепер, коли накреслюється нова перекройка мапи Європи, а може навіть і мапи цілого світу, тільки така політика може мати запевнений успіх, яка витворюватиме і буде ясно окреслювати тривалі і міцні бази братнього співжиття суверенних державних народів. В концепції-ж держав братніх народів ховаються первні тих самих загострень і непорозумінь, які викликали сучасну війну.

(Українар).

Лист до Редакції

Вш. Пане Редакторе!

Фабрика, де я працював вісім років, як спеціаліст-ретушер, з причин війни припинила свою чинність. Залишився я без праці, маючи хвору дружину. Мої заходи підшукати роботу не дали наслідків. Цим шляхом звертаюся до земляків допомогти мені знайти роботу. Мені 60 років, але я можу працювати. Знаю машини свердельні, токарні (працював на заводах). Заздалегідь дякую за добрий відгук.

Т. Котенко
Maison Viannay Arlod (Ain).

З Новим Роком та Різдовим Христовим вітають своїх знайомих, склавши пожертву на Бібліотеку ім. С. Петлюри замість візитів та особистих привітань:

С. і В. Прокоповичі, Протоіерей о. І. Бриндзан, проф. О. Шульгин, генерал О. Удовиченко, І. Косенко з родиною, М. Ковальський з родиною, І. Рудичів, І. та О. Гораїни, В. і К. Солонарі, К. Хоменко, М. Сич. З Шалету: Філія Військового Т-ва, Сотник М. Левицький, Ілько Шаповал, родина Кислиців. З Оден-де-Тишу: генерал Е. Башинський, М. і В. Ступницькі. З Гренобля: Українська Громада і сотник Рогатюк. З Риму: С. Нечай; родина Косеців з Брюсселю, Ол. Корбелецький з Парижю.

Т-во ВОЯКІВ Армії УНР у Франції вітає з нагоди Нового Року всі філії, зв'язки та членів Т-ва, а крім того і всі організації б. Вояків Армії УНР на чужині і висловлює найкращі побажання скорого здійснення нашої спільної мети - виборення Державности Батьківщини

Ген. штабу ген.-хор. О. Удовиченко
Голова Товариства
М. Ковальський, генеральний секретарь

Українська Бібліотека ім. Симона Петлюри в Парижі вітає
з Новим Роком та Різдовом Христовим всіх своїх жертводавців,
прихильників і читачів.

З НОВИМ РОКОМ І РІЗДВОМ ХРИСТОВИМ
вітає всі організації Союзу Українських Емігрантських Органі-
зацій у Франції

ГЕНЕРАЛЬНА РАДА

З НОВИМ РОКОМ І РІЗДВОМ ХРИСТОВИМ !

З Греноблю : Українська Громада і сотник Рогатюк

З Риму : С. Нечай

З Брюсселю : родина Косеців

З Парижу : Ол. Корбелецький

ДБАЙТЕ ПРО УКРАЇНСЬКУ БІБЛІОТЕКУ

Замість різдвяних і поворічних привітань і візитів, за прикладом минулих літ, складайте пожертви на Українську Бібліотеку ім. С. Петлюри в Парижі. Реєстр жертводавців буде вміщено в різдвяному числі «Тризуба».

Кожен українець повинен спричинитися до будови пам'ятника Симоніві Петлюрі Української Бібліотеки Його імені в Парижі. Під час жалібних академій в день річниці Його смерті та на панахидах за спокій Його душі влаштовуйте збірки на той Йому пам'ятник.

Українська Бібліотека ім. С. Петлюри в Парижі має зібрати в світовій столиці і зберегти на будучину духовні скарби нашого народу. На нашій еміграції, на кожному з нас лежить обов'язок підтримати її забезпечити її існування

Не забувайте про регулярну присилку передплати за «Тризуб»

Присилуйте «Тризубові» нових передплатників. Подавайте адреси ваших знайомих, що могли б передплачувати «Тризуб» !!